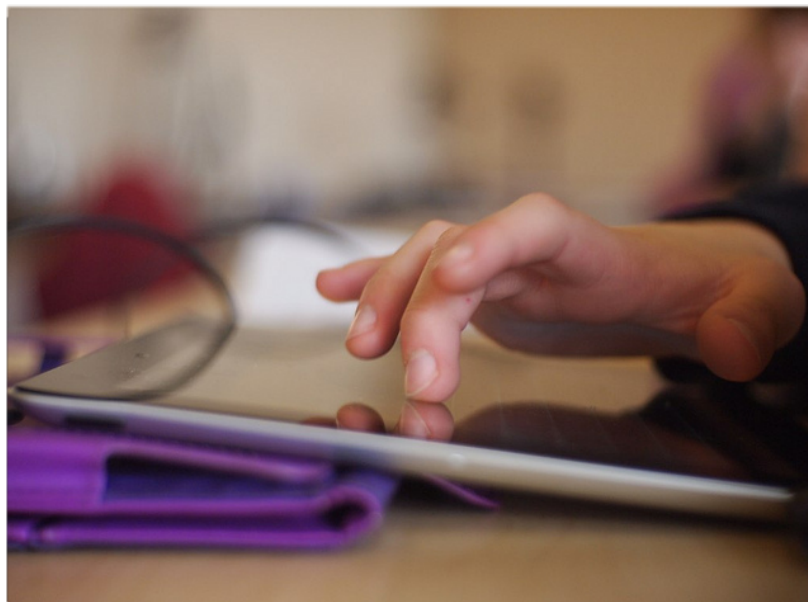

KALIX KOMMUN

HANDLINGSPLAN NÄTETIK

-att förebygga och hantera kränkningar på nätet

Kalix kommuns skolor

Läsåret 2013/2014

Inledning

Stiftelsen för Internetinfrastruktur (.SE) genomför årligen undersökningar på den svenska befolkningens medievanor. Den senaste rapporten *Svenskarna och Internet 2012* visar att 98% av barn och unga i Sverige använder regelbundet nätet och 91% engagerar sig i sociala nätverk. Siffrorna visar tydligt att nätet inte bör ses som en avskild arena, utan som en integrerad del av barns och ungas liv idag. Sociala medier är i dag alltså självklara inslag i ungas vardag.

Allt som sker på nätet är dessvärre inte positivt. Undersökningen *Friends nätrapport 2013* visar att 45% av barn och unga har blivit kränkta via nätet eller mobilen och 80% vet vem som ligger bakom kränkningen. Drygt 90% av både unga och vuxna är överens om att de tror att det är lättare att kränka någon via nätet och att det till största del beror på att man inte ser personen man kränker. Undersökningen visar också att kunskapen hos barn och unga såväl som vuxna om vad som är olagligt på nätet varierar.

För skolans del är det viktigt att kunna hantera de problem som kan uppkomma med en ökad nätnärvaro. Till dessa problem hör exempelvis trakasserier och mobbning. Skollagens regler om nolltolerans mot kränkningar gäller även för det som sker på nätet och skolorna har ett ansvar att i det förebyggande arbetet även innefatta sådant som sker på nätet. Syftet med denna handlingsplan är att beskriva hur Kalix kommuns skolor ska arbeta för att förebygga och hantera kränkningar på nätet.

Samma lagar gäller på Internet som i verkliga livet

Med nya sociala ”rum” där människor umgås tillkommer också frågor om vilka regler och lagar som gäller för de rummen. Ibland finns en uppfattning att andra, eller inga, lagar gäller för vad som är tillåtet på nätet. Så är inte fallet. Samma lagar gäller på Internet som i verkliga livet, vilket innebär att samma saker är olagliga på och utanför nätet.

Lagar som gäller på nätet

Olaga hot 4 kap. 5§ Brottsbalken

Ett olaga hot innebär att hota att göra något brottsligt mot någon annan, till exempel ett hot om misshandel eller att döda en person. För att hotet ska vara olagligt måste det vara allvarligt menat och framställt på ett sätt så att det framkallar allvarlig rädsla.

Förtal 5 kap. 1§ Brottsbalken

Förtal innebär att utpeka någon såsom brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller att lämna uppgifter som är ägnade att utsätta denne för andras missaktning.

Förolämpning 5 kap. 3§ Brottsbalken

Förolämpning innebär att uttala sig nedlåtande om någon genom kränkande ord, anklagelse eller annat kränkande beteende.

Ofredande 4 kap. 7§ Brottsbalken

Ofredande innebär att bete sig hänsynslöst mot någon annan, till exempel genom att vid

upprepade tillfällen lägga ut nedsättande kommentarer om någon på nätet.

Hets mot folkgrupp 16 kap. §8 Brottsbalken

Hets mot folkgrupp innebär att hota eller prata illa om en grupp människor med anspelning på gruppmedlemmarnas ras, etnicitet, tro eller sexuella läggning

Personuppgiftslagen

Personuppgiftslagen (PuL) har till syfte att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks. Till exempel är det olagligt att avslöja information om människors etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa övertygelse eller medlemskap i fackförening.

Skollagen

Enligt skollagen har skolor ett ansvar att agera också när det gäller kränkningar på nätet, om kränkningarna påverkar elevernas skoldag.

Källa: Friends nätrapport 2013

Utgångspunkter för arbetet med att förebygga och hantera kränkningar på nätet

För att som vuxen kunna stoppa och förebygga mobbning på nätet behöver man inte vara proffs på datorer, nätet och mobiler. Detta är i grund och botten en fråga som har med sociala relationer att göra och inte handlar om teknisk kompetens. Det handlar om att som vuxen exempelvis prata om hur man är mot andra på nätet, visa vad man kan göra om man blir kränkt och att vara en god vuxen förebild. Det förebyggande arbetet mot kränkningar på nätet ska ha utgångspunkt i följande fem principer:

1. Prata om hur man är schyst på nätet!

Genom att prata med barn och unga om det som händer på nätet, både det positiva och negativa, skapas förutsättningar för ett nät fritt från kränkningar. Belys till exempel hur man är mot andra på nätet, vad man kan göra om man blir kränkt och förklara vad som gör en sida seriös eller ej.

2. Visa intresse och skaffa kunskap!

För att kunna leda diskussioner kring Internet behöver vuxna i skolan ha grundläggande kunskaper om sociala medier och vad barn och unga gör på nätet. Eleverna på skolan är den bästa och tillförlitligaste informationskällan. Fråga om vad eleverna gör på nätet, be dem visa något kul och något mindre kul. Ägna gärna lite gemensam tid i arbetslaget för att bekanta er med sociala medier som eleverna använder sig av. Detta ger kunskap om och förståelse för ungas liv och visar även att vuxna i skolan är intresserade av vad eleverna gör.

3. Var en positiv förebild!

På de stora tidningarnas hemsidor, i statusuppdateringar eller diskussionstrådar är det ofta vuxna människor som kränker varandra. Kränkningar som unga läser och påverkas av. En grundprincip för alla vuxna är därför att aldrig skriva kränkande, nedlåtande eller destruktiva kommentarer. Ser du en kränkande kommentar, var rösten som står upp för ett schystare klimat på nätet!

4. Diskutera gränsdagning!

Samma regler gäller på nätet som i verkliga livet. Prata med eleverna om vad som är lagligt och olagligt på nätet. Ha en dialog med eleverna om gränser för vad som är kränkande på nätet, vad man inte skriver till andra och hur mycket av det privata man vill dela med andra på nätet.

5. Var lyhörd och agera vid kränkningar!

Om du får reda på att en elev blivit kränkt på nätet är din uppgift att stötta och avlasta på det sätt som känns bra för individen. Förklara att kränkningar aldrig är okej, ta reda på vad som har hänt, hur länge det har pågått och vilka som är inblandade. Kränkningar på och utanför nätet hänger ofta ihop. Får man taskiga kommentarer på nätet är det vanligt att man även får det i skolan. När skolan får kännedom om att en elev känner sig kränkt måste man reagera. Det gäller även om kränkningen har skett på nätet, oavsett när den inträffat om den påverkar elevens skoldag.

Att hantera kränkningar på nätet

Vid kränkningar på nätet gäller samma rutiner som vid andra typer av kränkningar. Dessa rutiner finns inskrivna i varje skolas likabehandlingsplan och ska vara väl kända av såväl personal som elever och vårdnadshavare på skolan.

Vid kränkningar på nätet ska följande sätt att agera vara känt hos eleverna:

- Spara det som skrivits! Ett bra sätt är att ta en skärmdump.
- Ta hjälp av en vuxen!
- Blockera den som kränkt dig och anmäl kränkande innehåll på sajter!
- Om kränkningen inte upphör, polisanmäl!

Mer information om hur man kan agera om man blivit kränkt på nätet:

<http://4.71.209.15www.krankt.se/foer-dig-som-blivit-kraenkt-pa-internet>

Mål

I Kalix kommuns skolor ska nolltolerans mot alla typer av kränkningar råda.

Åtgärder

ÅTGÄRD	VAD och HUR ska vi göra?	VEM ska göra vad?	NÄR ska det göras?
Kartlägga förekomsten av kränkningar på nätet	Några frågor kring kränkningar på nätet sätts in i den årliga elevenkäten "Min utvärdering"	Utvecklingsledaren ansvarar för att frågorna kommer med i utvärderingen.	Ht 2013
Kompetensutveckling för personal	IKT-pedagog har utbildning på varje enhet: 1) Handlingsplanen går igenom 2) Föreläsning med forskare Elza Dunkels: http://www.youtube.com/watch?v=jHdsP7AjUg + efterföljande diskussion 3) Dunkels råd till vuxna 4) Tillsammans titta på några sociala medier 5) Förhållningssätt i undervisningen	Rektor bokar tid för utbildningen.	Ht 2013
Nätetik för vårdnadshavare	Belysa nätetik på föräldramöte på varje skola: 1) Redogöra för hur skolan arbetar med att förebygga och hantera kränkningar på nätet 2) Dunkels råd till vuxna 3) Hur agera om man blir kränkt på nätet? Utbildning för alla vårdnadshavare i kommunen kring nätetik.	IKT-pedagog tar fram ett material för skolorna att använda på föräldramöte. Rektorer ansvarar för att nätetik tas upp på ett föräldramöte. Eva Krispinsson och Elisabeth Karlsson inbjuder till gemensam föräldrautbildning.	Föräldramöten på varje enhet genomförs under ht 2013. Gemensam föräldrautbildning hålls 24 sep september 2013.

ÅTGÄRD	VAD och HUR ska vi göra?	VEM ska göra vad?	NÄR ska det göras?
Förebyggande arbete i undervisningen	Varje elev ska få undervisning om: 1) Hur gör jag om jag blir kränkt? 2) Vilka lagar gäller på Internet? I undervisningen ska belysas och diskuteras: 1) Vad eleverna gör på nätet 2) Hur man är en schyst kompis på nätet 3) Aktuella händelser på nätet som belyses i media eller som ägt rum på skolan Konkreta diskussionsmaterial att använda i undervisningen: •Fkl-åk 3: Nosa på nätet •Åk 4-6: Jag <3 Internet •Åk 7-9: Materialet Livstid <i>Samtliga material & lärarhandledningar finns i Schoolsoft i mappen Nätetik.</i>	Mentor ansvarar att arbetet genomförs i klassen. Varje arbetslag arbetar fram en strategi för hur de konkreta materialen ska användas. Alla lärare ansvarar för att ständigt i undervisningen ha värdegrunds-diskussioner.	Lå 2013-2014

Utvärdering

En övergripande utvärdering av arbetet med denna handlingsplan gör på kommunnivå av ledningsgruppen i juni 2014. Det arbete som genomförts på respektive enhet utvärderas inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet på varje skola.

Länkar

Statens medieråd: <http://www.statensmedierad.se/>

Elza Dunkels forskningsblogg om barns och ungas nätkulturer, barns rättigheter, lärande och IT: <http://www.kulturer.net/>

Netnanny: <http://netnanny.wordpress.com/>

Elza Dunkels svarar på frågor: <http://ask.fm/ungaonline>

Kränt på nätet: <http://krankt.se/>

Friends nätrapport 2013: http://issuu.com/friends.se/docs/friends_n_trapport_2013

Datainspektionen: <http://www.datainspektionen.se/>